Embassy
of the Republic of Poland
in Tokyo

ポーランド広報文化センター
INSTYTUT POLSKI TOKIO

POLAND+JAPAN

Tokio, 14 sierpnia 2020

Informacja prasowa (News Release)

„O historycznych aspektach wojskowej współpracy Polski i Japonii w przededniu Święta Wojska Polskiego"

W Polsce Święto Wojska Polskiego obchodzone jest w dniu 15 sierpnia na pamiątkę jednego z największych zwycięstw polskiej armii, która w sierpniu 1920 roku w bitwie nad Wisłą pokonała o wiele liczniejszą Armię Czerwoną, ratując nie tylko Europę Centralną lecz także Zachodnią przed zalewem bolszewizmu. Wielu historyków uważa tę bitwę za jedną z najważniejszych bitew XX wieku, a głównego dowódcę polskich wojsk – wybitnego stratega i polityka – Marszałka Józefa Piłsudskiego, zaczęto od momentu zwycięstwa powszechnie czcić jako bohatera narodowego. Bitwa, znana jest także jako Bitwa Warszawska lub Cud Nad Wisłą z uwagi na przełom w bitwie, do którego doszło w dniu 15 sierpnia, obchodzonym także jako Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny, której wstawiennictwu tradycyjnie przypisywano też zwycięstwo. Spektakularny sukces Polskiego Wojska przyciągnął dużą uwagę japońskich wojskowych, z których wielu odwiedzając nasz kraj w okresie międzywojnia, bardzo skrupulatnie badało zastosowaną podczas bitwy taktykę. Przypadająca w tym roku 100. rocznica Bitwy Warszawskiej stanowi więc dobrą okazję do przypomnienia o historycznych aspektach wojskowej współpracy Polski i Japonii.

22 marca 1919 r. rząd Japonii uznał rząd Ignacego Paderewskiego i Państwo Polskie, które odzyskało niepodległość po 123 latach zaborów. W rzeczywistości kontakty pomiędzy obydwoma krajami zaczęły się ożywiać już wcześniej, głównie w dziedzinie współpracy wojskowej. W marcu 1904 roku Motojiro Akashi, oficer japońskiego wywiadu wojskowego spotkał się w Krakowie z Romanem Dmowskim. W tym samym czasie Polska Partia Socjalistyczna nawiązała kontakty z ambasadą Japonii w Londynie. Ówcześni przywódcy polscy – Roman Dmowski i Józef Piłsudski odwiedzili Japonię odpowiednio w maju i lipcu 1904 roku. W czerwcu 1919 roku Masataka Yamawaki (1886-1974), późniejszy generał Cesarskiej Armii Japońskiej, rozpoczął misję w Warszawie jako nieoficjalny przedstawiciel Sztabu Generalnego. W 1921 r. został on pierwszym oficjalnym attaché wojskowym.

Warto wspomnieć, że pierwszym Japończykiem, który odwiedził tereny Polski, był major Yasumasa Fukushima (1852-1919). Miało to miejsce w lutym 1892 r. podczas trwającej 488 dni samotnej konnej podróży z Berlina do Władywostoku. Według źródeł historycznych, próbował w Polsce zdobyć informacje na temat Rosji.

Szczególny wymiar współpracy w dziedzinie kryptologii oraz działalności wywiadowczej uwypuklił się w okresie międzywojennym, kiedy dowództwo Armii Japońskiej dążyło do intensyfikacji współpracy wojskowej z Polską, powierzając polskim specjalistom prowadzenie kursu kryptologii, skoncentrowanego głównie na technikach łamania szyfrów radzieckich. W 1923 r. kryptolog z polskiego Sztabu Generalnego, wtedy major Jan Kowalewski poprowadził w Sztabie Generalnym w Tokio trzymiesięczny kurs, w trakcie

którego przekazał japońskim adeptom sztuki wywiadu sposoby odczytywania różnych szyfrów radzieckich. Omawiano wszelkie sposoby ich szyfrowania, rozszyfrowywania, struktury szyfrów dyplomatycznych i wywiadowczych itd. Dzięki wizycie polskiego oficera, poziom japońskiej kryptografii bez wątpienia podniósł się co najmniej o kilka poziomów. Dało to Japończykom solidne podstawy do prowadzenia własnych badań. Jan Kowalewski został za to uhonorowany najwyższym wojskowym odznaczeniem Japonii – Orderem Wschodzącego Słońca V Klasy.

W uznaniu zasług ppłk. Kowalewskiego, oficera Wojska Polskiego, kryptologa, matematyka, lingwisty, byłego szefa wywiadu 4 Dywizji Strzelców Pieszych gen. Lucjana Żeligowskiego, organizatora i naczelnika (1919–1924) Wydziału II Radiowywiadu Biura Szyfrów Oddziału II Sztabu Generalnego Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego, które złamało szyfry wroga w czasie wojny z bolszewikami, rok 2020 został uznany Rokiem Jana Kowalewskiego. Szczególnym uhonorowaniem pamięci o współpracy polsko – japońskiej i postaci ppłk. Kowalewskiego była emisja okolicznościowego znaczka projektu Jarosława Ochendzana „ppłk Jan Kowalewski – wybitny kryptolog", który został przez Pocztę Polską wprowadzony do obiegu 30 czerwca 2020 roku w 100 rocznicę Bitwy Warszawskiej.

Decyzją Marszałka Józefa Piłsudskiego, będącego wówczas przewodniczącym Kapituły, postanowiono odznaczyć orderem Virtuti Militari 51 obywateli Japonii, którzy brali udział w wojnie japońsko – rosyjskiej w latach 1904 - 1905. Był to wyraz uznania dla japońskich żołnierzy, których zwycięstwo nad Rosją wpisywało się w podwaliny odzyskania niepodległości przez Polskę. Uroczystego wręczenia orderów, nadzorowanego przez attaché obrony przy Poselstwie Polskim w Tokio ppłk. Wacława Jędrzejewicza, dokonano w marcu 1928 roku w tokijskim Hotelu Imperial.

Pomimo zerwanych stosunków dyplomatycznych w 1941 roku, także podczas II wojny światowej kontynuowana była współpraca dwustronna w zakresie wymiany informacji (współpraca wicekonsula Sugihary z konsulatu w Kownie oraz attaché wojskowego ambasady Japonii w Szwecji, pułkownika Onodery z oficerem II Oddziału Sztabu Generalnego RP, majorem Michałem Rybikowskim). Wśród prac japońskich autorów poświęconych tej tematyce uwagę zwraca praca Shingo Masunagi pt. „The Inter-War Japanese Intelligence Activities in the Baltic States: 1918-1940".

Historyczne źródła dotyczące wojskowych aspektów współpracy Polski oraz Japonii znajdują się również w zasobach Centralnej Biblioteki Wojskowej w Warszawie, która udostępnia swoje zbiory nie tylko pasjonatom historii.

Oprac. Ambasada RP w Tokio

Ambasada RP w Tokio

https://www.gov.pl/web/japonia/ambasada

tokio.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Twitter: @PLinTokyo

Facebook: https://www.facebook.com/Ambasada-RP-w-Tokio

Instytut Polski w Tokio

https://instytutpolski.pl/tokyo/pl/

tokio@instytutpolski.org

Twitter: @PLInst_Tokyo

Facebook: https://www.facebook.com/InstytutPolskiTokio/